

Stockholm 2015-04-16

Miljö-och energidepartementet
103 33 Stockholm

Synpunkter på slutbetänkandet från Samordningsrådet för smarta elnät – Planera för effekt! (SOU 2014:84) Diarienummer M2015/157/Ee

Branschföreningen Oberoende Elhandlare (OE) har beretts möjligheten att lämna sin sina synpunkter på Samordningsrådets slutbetänkande. Vi redovisar i det följande våra synpunkter på betänkandet.

OE är i grunden positiva till det arbete som Samordningsrådet gjort med att utveckla en nationell kunskapsplattform och att ta fram en handlingsplan för utvecklingen av smarta elnät 2015-2030. Vi delar också uppfattningen att det även fortsättningsvis kommer att finnas ett behov av samordning mellan inblandade myndigheter och andra intressenter för att genomföra handlingsplanen.

Vi vill dock understryka vikten av att man skapar incitament för att elanvändarna skall bidra till ett effektivt nätutnyttjande. Som vi tidigare anfört anser vi att det i detta sammanhang är viktigt att göra en klar distinktion mellan å ena sidan smarta nät och å andra sidan smarta hem.

Nödvärdigt att främja ökad efterfrågeelasticitet

OE menar att det kanske viktigaste för att bidra till en ökad energieffektivisering är att skapa en större priselasticitet på efterfrågesidan, men vi menar att det samtidigt är viktigt att nättarifferna utformas så att de påverkar elanvändarnas effektuttag. Vi förordar därför att timvis mätning och avräkning för alla elanvändare bör ligga till grund för såväl debitering av el som nättariffer som ger incitament till att hålla ner effekten när kapaciteten i näten är hårt belastad.

OE anser att effektiviteten på elmarknaden förbättras avsevärt om såväl elproducenter som elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumention, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effektuttaget, så minskar kapacitetskraven och

behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar. Detta är självklart mycket viktigt när det gäller elanvändare i form av tunga energikrävande processindustrier, men det finns också stora fördelar med att även skapa sådana möjligheter för hushållskunder. Om hushållen skulle kunna begränsa sin elanvändning under tider med hög-last på marknaden, då elproduktionen är dyr, så skulle det medföra vinster för såväl hushållsekonomin som klimatet genom att kolkraften kan minskas.

OE vill även upprepa vad vi anser vara väsentligt för att det ska vara möjligt att öka effektiviteten på elmarknaden och ett effektivare utnyttjande av elnäten. Vi menar att elnätsföretagens uppgift bör vara att svara för timvis avräkning och rapportering för alla elanvändare. Detta krävs för att skapa incitament för alla elanvändare att styra sin förbrukning. Vidare skall elkunderna äga eller ha kontroll över sina mätvärden.

Det bör vidare ställas krav på standardiserade utgångar på mätarna som gör det möjligt för kunderna att ta ut mätvärden i realtid direkt från elmätarna.

Det är vidare viktigt att nätföretagen inte får ett övertag när det gäller energieffektivisering eller andra energirelaterade tjänster för att de svarar för mätningen. Kunden skall kunna köpa sådana tjänster från oberoende experter. OE kan tänka sig en ordning där monopolföretaget (nätbolaget) förbjuds att erbjuda denna typ av tjänster och att elanvändarna får köpa dessa tjänster från elhandelsbolag eller energieffektiviseringsbolag.

Timvis mätning och avräkning för alla

Timmätning och timavräkning för alla kunder måste bli en standard och är en del av infrastrukturen på elmarknaden

I dagsläget är det viktigt att alla aktiva kunder, som valt timvisa avtal också avräknas timvis. Timvis avräkning krävs för att skapa incitament för hushållen att styra sin förbrukning. OE menar att smarta elnät är viktiga för att bidra till en ökad energieffektivisering och en större priselasticitet på efterfrågesidan.

- Dagens månadsvisa schablonavräkning subventionerar bundna avtal, vilket minskar vinsten för kunden att styra sin förbrukning. I dagsläget är det viktigt att alla aktiva kunder, som valt timvisa avtal också avräknas timvis. Dagens profilkompensation fungerar inte utan det krävs att man inför timavräkning om det skall var möjligt att påverka hushållens beteenden.
- Det är även nödvändigt att snarast införa timvis mätning och avräkning för alla kunder. Prisskillnaderna mellan timmar kommer bli större med mer vind och solkraft i systemet och då behöver dessa prissignaler överföras till alla elkunder för att vi ska få genomslag av det smarta hemmet med mer automatisk styrning av förbrukningen.

- För att bidra till ett effektivt utnyttjande av näten och för att främja smarta nät och smarta hem menar OE vidare att timvis mätning och avräkning även bör ligga till grund för utformningen av nättarifferna. Timvisa nättariffer bidrar även till att öka prisskillnaderna och ger därför ökade incitament till att ändra elförbrukningen.
- Eftersom det ökade inslaget av intermittent elproduktion ökar medför det ett ökat behov av reglerkraft. Det vore därför bra om flera aktörer blir aktiva på denna marknad. OE menar att man därför bör utreda frågan om att utveckla reglerkraftmarknaden för att skapa incitament för fler större förbrukare att vara aktiva och därmed öka efterfrågeelasticiteten. Ett steg för att locka fler aktörer till denna marknad kan vara att publicera priserna på reglerkraftmarknaden även för de som inte är aktörer där.

Framtida nättariffer

Nättarifferna kan med fördel även ha timpriser när alla kunder har timvis mätning och avräkning. En timvis nättariff är snarast mer kostnadsriktig än en nättariff. Det underlättar smarta hem applikationer om timpriser används även för elnätskostnaden istället för att näten övergår till effekttariffer som utformas på många olika sätt. Timvisa nätavgifter underlättar övergången till en elhandlarcentrisk modell där kunden får en faktura och elhandelsbolaget svarar för kundservicen och frågor även om nätavgifter. Timvisa nätavgifter som publiceras i förväg ger nätägarna full valfrihet att utforma dem individuellt för sitt nät.

Framtida förutsättningar

Vi ser dock att den pågående förändringen av produktionsstrukturen för el kan skapa vissa problem på marknaden innan vissa centrala tekniska frågor lösts och nödvändiga förutsättningar för att klara en förbättra efterfrågeelasticitet har uppfyllts. Inom 10 år kommer sannolikt volymen kärnkraft i det svenska systemet att minska avsevärt, samtidigt som andelen intermittent elproduktion (sol- och vindel) kommer att öka markant. Detta medför att kraven på reglerkraft kommer att öka. OE vill i sammanhanget understryka vikten av att Sverige är drivande för att lösa de tekniska frågor som skulle möjliggöra energilagring.

Mikroproducenter säljer sin överskottsels till elhandlare

Mikroproducenter, inte minst när det gäller intermittent produktion av el, ska kunna sälja sin överskottsels till en elhandlare. Processen ska vara analog med den elhandlarcentrisk modellen för försäljning av el.

Investeringar i smarta nät

Frågan är om det behövs särskilda investerings- eller FOU-stöd för att få till stånd önskade investeringar i smarta nät.

OE:s uppfattning är att investeringar i smarta nät bör i sig vara lönsamma eftersom de medför ett effektivare utnyttjande av näten och att man därigenom kan undvika kostsamma investeringar i alltför omfattande nät.

Detta förutsätter dock att intäktsregleringen för nätverksamheten utformas så att det finns incitament för investeringar i smarta nät.

Om intäktsregleringen utformas så att den gynnar investeringar i nya kopparledningar snarare än mer personalintensiva och "kortsiktiga" investeringar i smarta it-investeringar för att utveckla smarta nät bör man nog överväga någon stimulans för att investera i smarta nät.

För Oberoende Elhandlare

Johan Öhnell

Bo Lindörn